

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний вищий навчальний заклад
«Херсонський державний аграрний університет»

ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНА ПРОГРАМА
«МЕНЕДЖМЕНТ»

другого (магістерського) рівня вищої освіти
за спеціальністю 073 «Менеджмент»
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
Кваліфікація: магістр з менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО ВЧЕНОЮ
РАДОЮ УНІВЕРСИТЕТУ
(протокол № 11 від «24» червня 2019 р.)
Освітня програма вводиться в дію з 01.08 2019 р.
В.о. ректора **Ю.І. Яремко**
(наказ №144/б.п. від «24» червня 2019 р.)

Херсон – 2019

ПЕРЕДМОВА

Розроблено робочою групою (науково-методичною комісією спеціальності 073 «Менеджмент») у складі:

1. Кирилов Ю.Є. - доктор економічних наук, професор кафедри публічного управління та адміністрування.

2. Морозов Р.В. – доктор економічних наук, професор кафедри економіки та фінансів.

3. Осадчук І.В. - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри менеджменту організацій.

4. Боліла С.Ю. - кандидат сільськогосподарських наук, доцент кафедри менеджменту організацій.

1. Профіль освітньо-професійної програми зі спеціальності 073 «Менеджмент»	
1 - Загальна інформація	
Повна назва вищого навчального закладу та структурного підрозділу	ДВНЗ «Херсонський державний аграрний університет», кафедра менеджменту організацій
Ступінь вищої освіти та назва кваліфікації мовою оригіналу	Магістр, магістр менеджменту
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма «Менеджмент» другого (магістерського) рівня вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» кваліфікація «магістр менеджменту»
Тип диплому та назва освітньої програми	Диплом магістра, одиничний, 90 кредитів ЄКТС, термін навчання 1 рік 4 місяці Мінімум 35% обсягу освітньої програми спрямовано на забезпечення загальних та спеціальних (фахових) компетентностей за спеціальністю 073 «Менеджмент».
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію спеціальності 073 «Менеджмент» серія НД №2290637 від 05.07.2017 року
Цикл/рівень	НРК України – 8 рівень, QF-EHEA – другий цикл, EQF- LLL – 7 рівень
Передумови	Наявність першого (бакалаврського) рівня вищої освіти.
Мова(и) викладання	Українська. Для іноземців українська, російська.
Термін дії освітньої програми	25.12.2021 р.
Інтернет - адреса постійного розміщення опису освітньої програми	www.ksau.kherson.ua
2 – Мета освітньої програми	
Надати ґрунтовну освіту у сфері менеджменту з широким доступом до працевлаштування.	
3 – Характеристика освітньої програми	
Предметна область (галузь знань, спеціальність, спеціалізація (за наявності))	Галузь знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальність 073 «Менеджмент». Об'єктами вивчення та (або) діяльності у сфері менеджменту є: управління організаціями та їх підрозділами. Цілями навчання є: підготовка фахівців, здатних ідентифікувати та розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризуються невизначеністю умов і вимог. Теоретичний зміст предметної області: - парадигми, закони, закономірності, - принципи, історичні передумови розвитку менеджменту; - концепції системного, ситуаційного, адаптивного, антисипативного, антикризового, інноваційного, проектного менеджменту тощо; - функції, методи, технології та управлінські рішення у менеджменті.

	<p>Методи, методики та технології:</p> <ul style="list-style-type: none"> - загальнонаукові та специфічні методи дослідження (розрахунково-аналітичні, економіко-статистичні, економіко-математичні, експертного оцінювання, фактологічні, соціологічні, документальні, балансові тощо); - методи реалізації функцій менеджменту (методи маркетингових досліджень; методи економічної діагностики; методи прогнозування і планування; методи проектування організаційних структур управління; методи мотивування; методи контролювання; методи оцінювання соціальної, організаційної та економічної ефективності в менеджменті тощо). - методи менеджменту (адміністративні, економічні, соціально-психологічні, технологічні); - технології обґрунтування управлінських рішень (економічний аналіз, імітаційне моделювання, дерево рішень тощо). <p>Інструментарій та обладнання: сучасне інформаційнокомунікаційне обладнання, інформаційні системи та програмні продукти, що застосовуються в менеджменті.</p>
Орієнтація освітньої програми	<p>Освітньо-професійна програма з прикладною орієнтацією.</p> <p>Професійні акценти: забезпечити оволодіння фундаментальними знаннями в сфері менеджменту. Програма передбачає високу інтенсивність навчання та занурення здобувача у навчальний процес. Вона вимагає від здобувача вміння визначати власну стратегію навчання, працювати в умовах невизначеності, виявляти ініціативу у процесі власного навчання.</p>
Основний фокус освітньої програми та спеціалізації	<p>Спеціальність «Менеджмент».</p> <p>Загальна освіта в предметній області.</p> <p>Ключові слова: менеджмент, управління, управлінські завдання, управлінські рішення, інноваційний розвиток, умови невизначеності, управління якістю, управління змінами, проектне управління, менеджмент бізнес-процесів.</p>
Особливості програми	<p>До участі у програмі залучені випускники магістерських програм, які мають чітку мотивацію до роботи в галузі менеджменту та мають необхідні якості для виконання навчальної програми.</p> <p>Програма передбачає: надання здобувачам розширеної інформації з менеджменту на основі креативного мислення та формування практичних навичок, націлених на ефективне функціонування організацій і підвищення їх конкурентоспроможності на національному та міжнародному ринках; ґрунтовну практичну</p>

	<p>підготовку на основі власної навчально-виробничої лабораторії, на підприємствах міста Херсона та Херсонської області згідно укладених угод про співпрацю; високу інтенсивність навчання та занурення здобувача у навчальний процес. Вона вимагає від здобувача вміння визначати власну стратегію навчання, працювати в умовах невизначеності, виявляти ініціативу у процесі власного навчання. Передбачається підготовка випускника, не лише озброєного необхідними галузевими знаннями, але й готового до роботи в турбулентних умовах перетворень.</p>
<p>4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання</p>	
<p>Придатність до працевлаштування</p>	<p>Випускник програми придатний до працевлаштування на посади у відповідності до Національного класифікатора професій ДК 003:2010:</p> <p>12 Керівники підприємств, установ та організацій</p> <p>13 Керівники малих підприємств без апарату управління</p> <p>14 Менеджери (управителі) підприємств, установ, організацій та їх підрозділів</p> <p>1221.2 Начальники (інші керівники) та майстри виробничих підрозділів у сільському, лісовому та водному господарствах, у риборозведенні, рибальстві та природно-заповідній справі: керуючий відділенням, начальник відділення; начальник відділу, начальник сектору.</p> <p>1225 Завідувач виробництва.</p> <p>1226.2 Начальник господарства складського.</p> <p>1229.3 Начальник служби.</p> <p>1233 Начальник комерційного відділу.</p> <p>1237.1 Головні фахівці - керівники науково-дослідних підрозділів та підрозділів з науково-технічної підготовки виробництва та інші керівники.</p> <p>1311 Керівники малих підприємств без апарату управління в сільському, мисливському, водному господарствах, лісівництві, рибному промислі: голова кооперативу (товариства, колективної ферми і т. ін.), директор (керівник) малого підприємства сільськогосподарського.</p> <p>1314 Директор (керівник) малої торговельної фірми.</p> <p>1316 Директор (керівник) малого підприємства (транспортного, складського).</p> <p>1232 Начальник відділу кадрів.</p> <p>1233 Начальник відділу збуту (маркетингу).</p> <p>1234 Начальник відділу (з реклами, зв'язків з громадськістю).</p> <p>2310 Викладачі університетів та закладів вищої освіти</p> <p>2320 Викладач професійного навчально-виховного закладу; викладач професійно-технічного навчального закладу</p>

	<p>2414.1 Наукові співробітники (фінансово-економічна безпека підприємств, установ та організацій)</p> <p>2419 Професіонали у сфері державної служби, маркетингу, ефективності господарської діяльності, раціоналізації виробництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності</p> <p>2419.1 Наукові співробітники (маркетинг, ефективність господарської діяльності, раціоналізація виробництва, інтелектуальна власність)</p> <p>2419.2 Професіонали у сфері маркетингу, ефективності господарської діяльності, раціоналізації виробництва, інтелектуальної власності та інноваційної діяльності</p> <p>2447 Професіонали у сфері управління проектами та програмами</p> <p>2447.1 Наукові співробітники (проекти та програми)</p> <p>2447.2 Професіонали з управління проектами та програмами</p>
Подальше навчання	<p>Мають право продовжити навчання на третьому (освітньо-науковому) рівні вищої освіти – доктора філософії, восьмому кваліфікаційному рівні Національної рамки кваліфікацій України, восьмому рівні (Level 8) Європейської рамки кваліфікацій для навчання впродовж життя «EQF-LLL», за програмами третього циклу (Third cycle) Рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти «QF-EHEA». Набуття додаткових кваліфікацій в системі післядипломної освіти. Можливість отримати необхідну кваліфікацію для викладання у ЗВО, підвищувати кваліфікацію.</p>
5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	<p>Комплексний підхід до організації навчання, який передбачає поєднання студентсько-центрованого навчання, самонавчання, проблемно-орієнтованого навчання, навчання на основі лабораторної практики, з розширеним використанням комп'ютерних технологій.</p> <p>Комбінація лекцій, семінарів і практичних занять, консультацій, практики з акцентом на особистісному саморозвитку, груповій та проектній роботі. Навчання критиці власної роботи, конструктивній критиці роботи інших, продуктивному використанню критичних зауважень з боку інших. Під час першого року навчання здобувач обирає напрям дослідження. В останній рік навчання більша половина часу присвячується проведенню обраного дослідження, написанню кваліфікаційної роботи магістра та підготовці її презентації.</p>
Оцінювання	<p>Самокритика та продуктивна критична оцінка роботи своїх одногрупників; підготовка портфоліо з</p>

	самостійної роботи, звіту про проходження практики, проектного звіту, есе, письмової презентації, підготовка (в групі або індивідуально) і виступ з усною презентацією (Power Point); підготовка курсової роботи (проекту); поточне та проміжне оцінювання: усне опитування, тестування знань та вмінь, консультації для обговорення результатів поточного та проміжного оцінювання; підсумкове оцінювання з дисциплін: заліки, письмові экзамени, семінари для обговорення результатів екзаменів; захист звіту з практики, курсової роботи (проекту); державна атестація: захист кваліфікаційної роботи магістра перед комісією науковців, комплексний іспит з фаху.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у сфері менеджменту або у процесі навчання, що передбачають проведення досліджень та/або здійснення інновацій за невизначеності умов і вимог
Загальні компетентності (ЗК)	<p>ЗК1. Здатність проведення досліджень на відповідному рівні;</p> <p>ЗК2. Здатність до спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності);</p> <p>ЗК3. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій;</p> <p>ЗК4. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети;</p> <p>ЗК5. Здатність діяти на основі етичних міркувань (мотивів);</p> <p>ЗК6. Здатність генерувати нові ідеї (креативність);</p> <p>ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу</p>
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	<p>ФК1. Здатність обирати та використовувати концепції, методи та інструментарій менеджменту, в тому числі у відповідності до визначених цілей та міжнародних стандартів;</p> <p>ФК2. Здатність встановлювати цінності, бачення, місію, цілі та критерії, за якими організація визначає подальші напрями розвитку, розробляти і реалізовувати відповідні стратегії та плани;</p> <p>ФК3. Здатність до саморозвитку, навчання впродовж життя та ефективного самоменеджменту;</p> <p>ФК4. Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації;</p> <p>ФК5. Здатність створювати та організувати ефективні комунікації в процесі управління;</p> <p>ФК6. Здатність формувати лідерські якості та демонструвати їх в процесі управління людьми;</p> <p>ФК7. Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість;</p> <p>ФК8. Здатність використовувати психологічні</p>

	технології роботи з персоналом. ФК9. Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію; ФК10. Здатність до управління організацією та її розвитком.
7 – Програмні результати навчання	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління в непередбачуваних умовах; 2. Ідентифікувати проблеми в організації та обґрунтовувати методи їх вирішення; 3. Проектувати ефективні системи управління організаціями; 4. Обґрунтовувати та управляти проектами, генерувати підприємницькі ідеї; 5. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах; 6. Мати навички прийняття, обґрунтування та забезпечення реалізації управлінських рішень в непередбачуваних умовах, враховуючи вимоги чинного законодавства, етичні міркування та соціальну відповідальність; 7. Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті; 8. Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач управління організацією; 9. Вміти спілкуватись в професійних і наукових колах державною та іноземною мовами; 10. Демонструвати лідерські навички та вміння працювати у команді, взаємодіяти з людьми, впливати на їх поведінку для вирішення професійних задач; 11. Забезпечувати особистий професійний розвиток та планування власного часу. 12. Вміти делегувати повноваження та керівництво організацією (підрозділом); 13. Вміти планувати і здійснювати інформаційне, методичне, матеріальне, фінансове та кадрове забезпечення організації (підрозділу). 	
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Усі науково – педагогічні працівники, залучені до викладання професійно-орієнтованих дисциплін, мають наукові ступені та вчені звання.
Матеріально-технічне забезпечення	Усі приміщення відповідають будівельним та санітарним нормам, повне забезпечення гуртожитками відповідно до потреби, забезпеченість комп'ютерними робочими місцями та прикладними комп'ютерними програмами достатнє для виконання навчальних планів, соціальна інфраструктура, що включає спортивний комплекс, пункти харчування, медпункт, базу відпочинку.
Інформаційне та навчально-методичне забезпечення	Належна забезпеченість бібліотеки підручниками та посібниками, вітчизняними і закордонними фаховими періодичними виданнями відповідного профілю, доступ до джерел Internet, авторські розробок професорсько-викладацького складу.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	До керівництва науковою роботою здобувачів можуть бути залучені провідні фахівці університетів України на умовах індивідуальних договорів. Допускається перезарахування кредитів, отриманих

	у інших університетах України, за умови відповідності їх набутих компетентностей.
Міжнародна кредитна мобільність	Можлива на підставі партнерської угоди про співробітництво із зарубіжними університетами про участь у міжнародних освітніх програмах, які дають можливість: одержати додаткові знання у суміжних галузях науки; удосконалювати рівень володіння іноземною мовою; ознайомитися із зарубіжною культурою, історією, одержати диплом зарубіжного університету та диплом ДВНЗ «ХДАУ».
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Навчання іноземних здобувачів вищої освіти проводиться на загальних умовах з додатковою мовною підготовкою.

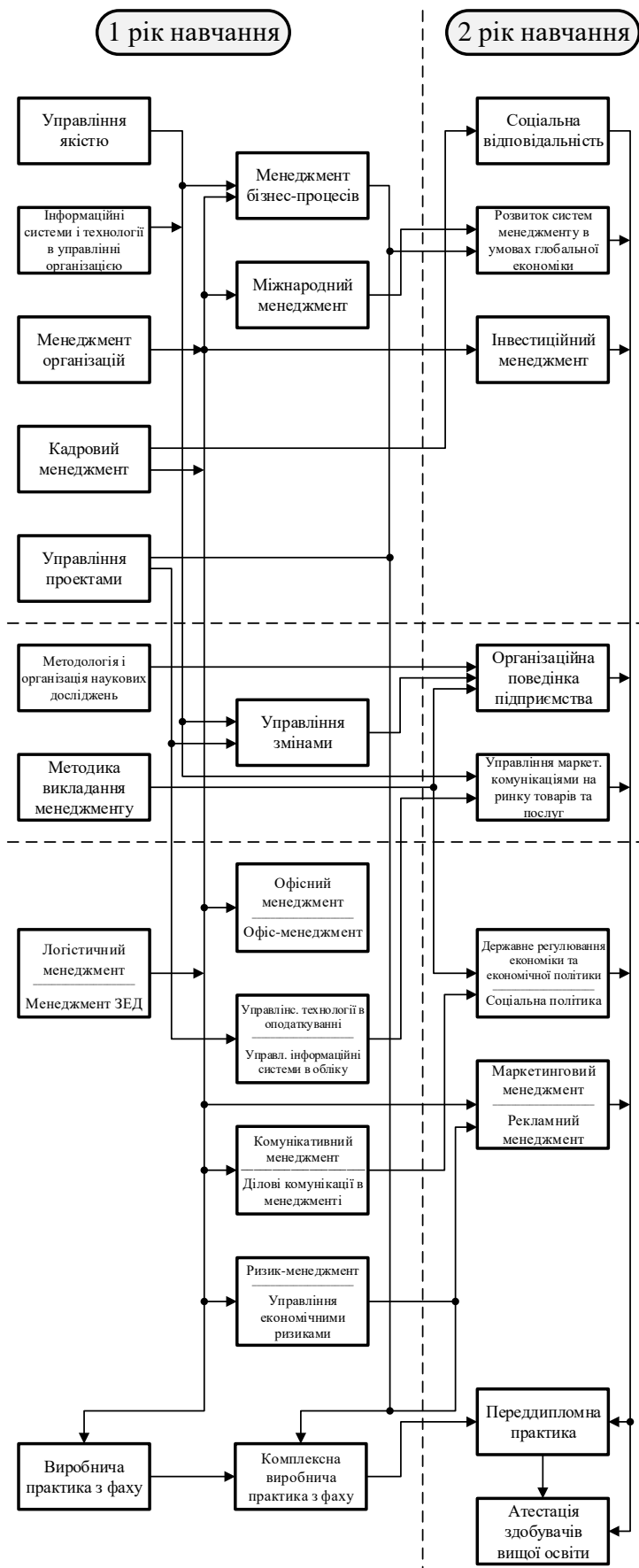
2. Перелік компонент освітньо-професійної/наукової програми та їх логічна послідовність

2.1 Перелік компонент ОП

Код н/д	Компоненти освітньої програми (навчальні дисципліни, курсові проекти (роботи), практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
Обов'язкові компоненти ОП			
ОК 1.	Управління якістю	4,0	Екзамен
ОК 2.	Менеджмент бізнес-процесів	3,0	Екзамен
ОК 3.	Міжнародний менеджмент	5,0	Екзамен
ОК 4.	Інформаційні системи і технології в управлінні організацією	4,0	Екзамен
ОК 5.	Менеджмент організацій	5,0	Екзамен
ОК 6.	Кадровий менеджмент	4,0	Екзамен
ОК 7.	Управління проектами	4,0	Екзамен
ОК 8.	Соціальна відповідальність	4,0	Екзамен
ОК 9.	Розвиток систем менеджменту в умовах глобальної економіки	4,0	Екзамен
ОК 10.	Інвестиційний менеджмент	4,0	Екзамен
ОК 11.	Виробнича практика з фаху	3,0	Залік
ОК 12.	Комплексна виробнича практика за фахом	3,0	Залік
ОК 13.	Переддипломна практика	5,0	Залік
ОК 14.	Атестація здобувачів вищої освіти	1,0	Публічний захист кваліфікаційної роботи магістра
Загальний обсяг обов'язкових компонентів:		53,0	
Вибіркові компоненти ОП			
<i>За вибором ВНЗ</i>			
ВБ 1	Методологія і організація наукових досліджень	3,0	Залік
ВБ 2	Методика викладання менеджменту	3,0	Залік
ВБ 3	Управління змінами	3,0	Екзамен
ВБ 4	Організаційна поведінка підприємства	3,0	Залік
ВБ 5	Управління маркетинговими комунікаціями на ринку товарів та послуг	3,0	Залік

За вибором студента			
<i>Вибірковий блок 1 (за наявності)</i>			
ВБ 1.1.	Офісний менеджмент	3,0	Залік
ВБ 1.2.	Управлінські технології в оподаткуванні	3,0	Залік
ВБ 1.3.	Логістичний менеджмент	4,0	Залік
ВБ 1.4.	Комунікативний менеджмент	3,0	Залік
ВБ 1.5.	Ризик-менеджмент	3,0	Залік
ВБ 1.6.	Державне регулювання економіки та економічної політики	3,0	Залік
ВБ 1.7.	Маркетинговий менеджмент	3,0	Залік
<i>Вибірковий блок 2 (за наявності)</i>			
ВБ 2.1.	Офіс-менеджмент	3,0	Залік
ВБ 2.2.	Управлінські інформаційні системи в обліку	3,0	Залік
ВБ 2.3.	Менеджмент ЗЕД	4,0	Залік
ВБ 2.4.	Ділові комунікації в менеджменті	3,0	Залік
ВБ 2.5.	Управління економічними ризиками	3,0	Залік
ВБ 2.6.	Соціальна політика	3,0	Залік
ВБ 2.7.	Рекламний менеджмент	3,0	Залік
Загальний обсяг вибірових компонент:		37,0	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬОЇ ПРОГРАМИ		90,0	

2.2. Структурно-логічна схема ОП

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація здійснюється у формі публічного захисту кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота має передбачати розв'язання складної задачі або проблеми в сфері менеджменту, задачі або проблеми в сфері менеджменту, що потребує здійснення досліджень та/або інновацій і характеризується комплексністю і невизначеністю умов, із застосуванням теорій та методів економічної науки. Кваліфікаційна робота не повинна містити академічного плагіату, фальсифікації, фабрикації. Кваліфікаційна робота має бути оприлюднена на офіційному сайті закладу вищої освіти або його підрозділу, або у репозитарії закладу вищої освіти.

Закінчується атестація видачею документу встановленого зразка про присудження здобувачу ступеня магістра із присвоєнням кваліфікації: «Магістр менеджменту».

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньої програми

	ОК1	ОК2	ОК3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ВБ 1	ВБ 2	ВБ 3	ВБ 4	ВБ 5	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4	ВБ 1.5	ВБ 1.6	ВБ 1.7	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5	ВБ 2.6	ВБ 2.7		
ІК	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК1	+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК2		+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК3				+			+				+	+	+		+					+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	
ЗК4		+			+	+		+		+						+	+			+			+				+			+					
ЗК5			+		+	+		+	+					+						+			+					+			+				
ЗК6		+			+		+			+				+	+	+	+		+								+							+	
ЗК7	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	
ФК1			+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+			+		+	+	+				+		+	+	+	
ФК2					+		+	+	+	+					+		+	+	+					+			+					+		+	
ФК3		+									+	+	+	+	+	+																			
ФК4	+	+			+		+	+		+							+	+			+	+							+	+					
ФК5		+	+		+	+			+						+			+	+	+			+			+	+	+					+	+	
ФК6		+				+								+	+	+			+	+			+				+	+				+		+	
ФК7		+		+			+			+				+	+		+		+	+				+			+	+					+	+	
ФК8						+													+				+				+	+			+			+	
ФК9	+				+		+	+		+	+	+	+		+	+	+	+				+		+						+		+			
ФК10					+			+	+	+								+				+					+			+				+	

**5.Матриця забезпечення програмних результатів навчання (ПРН)
відповідними компонентами освітньої програми**

	ОК1	ОК2	ОК 3	ОК4	ОК5	ОК6	ОК7	ОК8	ОК9	ОК10	ОК11	ОК12	ОК13	ОК14	ВБ 1	ВБ 2	ВБ 3	ВБ 4	ВБ 5	ВБ 1.1	ВБ 1.2	ВБ 1.3	ВБ 1.4	ВБ 1.5	ВБ 1.6	ВБ 1.7	ВБ 2.1	ВБ 2.2	ВБ 2.3	ВБ 2.4	ВБ 2.5	ВБ 2.6	ВБ 2.7
ПРН 1	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+		+	+	+		+	+		+	+	+
ПРН 2	+	+			+	+				+	+	+	+				+	+	+					+							+		+
ПРН 3	+	+			+	+					+	+	+					+					+							+	+		
ПРН 4		+			+	+	+			+				+					+					+							+		+
ПРН 5	+	+	+						+	+	+	+	+	+	+			+	+					+			+				+		+
ПРН 6		+	+		+		+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 7			+		+	+		+		+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 8		+		+		+					+	+	+	+	+				+	+	+		+				+	+	+	+	+	+	+
ПРН 9			+			+										+				+	+				+		+	+	+	+	+	+	+
ПРН 10					+	+	+				+	+	+	+		+		+	+	+	+		+			+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 11					+	+					+	+	+	+		+				+	+		+				+	+	+	+	+	+	+
ПРН 12		+			+	+											+			+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+
ПРН 13		+		+	+		+	+		+					+		+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+